

MIETINTÖ MINISTERINEUVOSTON EHDOTUKSESTA

norden

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietintö koskien

ministerineuvoston ehdotusta pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategiaksi 2013–2020

1. Valiokunnan ehdotus

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,
että se toteuttaa vuosiksi 2013–2020 laaditun pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategian kuvailtuine pääteemoineen ja yhteistyömuotoineen ja ottaen huomioon mietinnössä esitetyt näkemykset.

2. Taustaa

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta on osallistunut pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön uuden strategian laatimiseen muun muassa seminaareissa, joissa valiokunnan jäsenillä on ollut mahdollisuus esittää näkemyksiään.

3. Valiokunnan näkemykset

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta tukee ajatusta pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä koskevan yleisen strategian toteuttamisesta. Strategia voi toimia yhteistyön yleiskehyksenä ja antaa kulttuurialan yhteistyöfoorumeille ja laitoksille mahdollisuuden toimia ja vaikuttaa tämän kehyksen puitteissa. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että strategian keinoin luodaan yhteys kansallisiin kulttuurialan toimijoihin, esimerkiksi kansallisiin kulttuurineuvostoihin. Tällä tavoin voidaan hyödyntää paremmin maiden välisen yhteistyön synergiaetuja, mikä vahvistaa erityisesti pohjoismaista yhteistyötä, jonka resurssit ja rahoitus ovat rajallista. Kansallinen yhteistyö ja ankkurointi on tämän vuoksi tärkeää.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että strategian puitteissa järjestetään konkreettisia toimia tavoitteiden saamiseksi selvemmin käytännön tasolle.

Näin voidaan tehdä esimerkiksi Christian Nissenin hiljattain laatiman pohjoismaisten naapurimaiden kulttuuria käsittelevän raportin pohjalta. Raportti sisältää kulttuuriyhteistyötä, muun muassa elokuvia, digitalisointia ja digitaalisia ratkaisuja koskevia suosituksia. Valiokunta suosittelee, että raporttia seurataan ja että ministerineuvosto järjestää esimerkiksi seminaarin tavoitteena seurata raportin suosituksia ja varmistaa, että uusia aloitteita käynnistetään.

4. Päätelmät

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se toteuttaa vuosiksi 2013–2020 laaditun pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategian kuvailtuine pääteemoineen ja yhteistyömuotoineen ja ottaen huomioon mietinnössä esitetyt näkemykset.

Helsinki, 29. október 2012

<i>Árni Þór Sigurðsson (VG), Formand</i>	<i>Liselott Blixt (DF)</i>
<i>Göran Montan (M)</i>	<i>Olemic Thommessen (H)</i>
<i>Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)</i>	<i>Peter Johnsson (S)</i>
<i>Høgne Hoydal (T)</i>	<i>Sinuhe Wallinheimo (saml)</i>
<i>Justus Hansen (D)</i>	<i>Sjúrdur Skaale (JF)</i>
<i>Karen Ellemann (V), Nestformand</i>	<i>Tuula Peltonen (sd)</i>

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Liite:

Ministerineuvoston ehdotus pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategiaksi 2013–2020

Viitaten

Pohjoismaiden kulttuuriministerien kokoukseen 26. huhtikuuta 2012 Pohjoismaiden ministerineuvosto ehdottaa uutta strategiaa pohjoismaiselle kulttuuriyhteistyölle vuosiksi 2013–2020.

Pohjoismaiden kulttuuriministerien yhteistyöstä on määrätty Helsingin sopimuksen §:ssä 1 (tuli voimaan 1. heinäkuuta 1962) ja kulttuuriyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa (tuli voimaan 1. tammikuuta 1972).

Nykyinen kulttuuriyhteistyön strategia umpeutuu vuoden 2012 lopussa. Uuden strategian laadintatyö on parhaillaan käynnissä. Pohjoismaiden kulttuuriministerien on tarkoitus hyväksyä uusi strategia kulttuuriministerineuvoston vuoden 2012 toisessa kokouksessa, joka järjestetään Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Helsingissä.

Strategian laatimisvaiheessa Pohjoismaiden ministerineuvosto on käynyt ajatuksenvaihtoa Pohjoismaiden neuvoston kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan kanssa, joka on kommentoinut sille lähettyjä luonnoksia. Tämä panos on ollut arvokas valmistelutyössä. Vuoropuhelun on jatkuttava, jotta strategia voi muodostaa hyvän perustan pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön kehittämiseksi yhteisymmärryksessä. Vuoropuhelun jatkuminen on tärkeää myös yhteisten vastausten löytämiseksi Pohjolan kohtaamiin haasteisiin.

Kulttuurialan uudistamisen jälkeen vakiintunutta uutta rakennetta on arvioitu nykyisen strategian osana. Arviointi osoittaa, että rakenne on toteutettu hyvällä tavalla ja että se muodostaa vankan perustan tulevalle yhteistyölle.

Arviointi tuo myös esille mahdollisuuksia lisätä poliittista priorisointia ja vahvistaa Pohjoismaiden kulttuurialan eri toimijoiden välisiä yhteyksiä. Tämän perusteella uutta strategiaa laadittaessa tarkastellaan etenkin ministerien mahdollisuuksia toteuttaa priorisoituja ja strategisia panostuksia sekä varmistetaan toimiva vuoropuhelu useampien kulttuurialan toimijoiden kanssa.

Uuden strategian laatimistyö on tarjonnut myös mahdollisuuden käynnistää prosessin, joka osallistaa laajasti Pohjoismaiden taide- ja kulttuurialan toimijoita. On järjestetty työpajoja ja tapaamisia sekä pohjoismainen foorumi, johon osallistui muun muassa kansallisia kulttuuriviranomaisia, harrastelija- ja vapaaehtoissektorin edustajia, Pohjoismaiden neuvosto, asiantuntijoita ja pohjoismaisia laitoksia kuten NordForsk, Pohjoismainen hyvinvointikeskus ja Pohjoismainen lapsi- ja nuorisotyön komitea NORDBUK.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön perusedellytys on pohjoismaisen hyödyn periaate, jonka mukaan yhteistyötä tehdään alueilla, joilla Pohjoismailla on yhteisiä etuja tai haasteita. Pohjolaa tulee kehittää ja vahvistaa alueena kokemusten- ja osaamisenvaihdon sekä verkostoitumisen kautta. Pohjoismaista kielellistä yhteyttä tulee edistää ja tukea. Kulttuuriyhteistyön tulee perustua kestävään kehitykseen. Laajalti jalkautettu kulttuuriyhteistyö kehittää Pohjoismaiden yhteisöllisyyttä ja yhteishenkeä ja vaikuttaa siten osaltaan pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskuntien yhtenäisyyteen.

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee vaalia pohjoismaista kulttuuriperintöä historian, kulttuurin ja kielten aloilla jatkuvuuden turvaamiseksi. Työhön tulee sisällyttää myös uudet kulttuuri-ilmaukset ja suuntauksat. Muutokset muun muassa kulttuuri- ja taidealojen toimintaedellytyksissä, väestön koostumuksessa sekä tekniikan alalla edellyttävät joustavuutta ja uusiutumista.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategian 2013–2020 viisi pääteemaa ovat *kestävä Pohjola*, *luova Pohjola*, *kulttuurienväläinen Pohjola*, *nuori Pohjola* ja *digitaalinen Pohjola*. Näiden pääotsikoiden avulla kulttuuriministerit haluavat tarttua nyky-yhteiskunnan muutoksiin ja haasteisiin yleisesti ja etenkin kulttuurin alalla. Samaan aikaan tarvitaan uutta tietoa siitä, miten nämä muutokset vaikuttavat kulttuurielämään. Työtä osaamispohjan kehittämiseksi tulee sen vuoksi priorisoida strategian toteutuksessa. Pohjoismaiden kulttuuriministerien suhteellisen pientä budjettia ajatellen pohjoismaisen ja kansallisen tason yhteistyön vahvistaminen on tärkeää. On varmistettava, että käytettävissä olevat varat käytetään strategisesti, jolloin pohjoismaisten ja kansallisten toimijoiden yhteistyö takaa todellisten tulosten saavuttamisen.

Pohjoismaiden kulttuuriministerit päättivät vuoden 2012 ensimmäisessä kokouksessaan näin:

- Uuden strategian nimi on *Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategia*.
- Strategia ulottuu vuodesta 2013 vuoteen 2020. Suhteellisen pitkä aikaväli selittyy sillä, että pitkän aikavälin teemat vaativat pitkäjänteistä työtä.

Kulttuuriministerit päättävät tavoitteista ja strategian viittä pääteemaa koskevasta tekstistä 31. lokakuuta järjestettävässä vuoden 2012 toisessa kokouksessa. Sen vuoksi tekstiin voi vielä tulla pieniä muutoksia.

Kestävä Pohjola

Tavoite: Pohjoismaisen kulttuurielämä vahvistaa pohjoismaisten yhteiskuntien kestävyttä olemalla saatavilla ja osallistamalla kansalaisia.

Elinvoimainen taide- ja kulttuurielämä on välttämätön nyky-yhteiskunnassa. Kulttuurielämykset ja kulttuuritoiminta ovat tärkeitä sosiaaliselle kanssakäymiselle, identiteetin rakentumiselle ja osallistamiselle, jotka puolestaan edistävät luottamusta, kunnioitusta ja sosiaalisia suhteita kansalaisten välillä. Taide ja kulttuuri puhuttelevat ja kehittävät meitä sekä yksilöinä että yhteiskuntana ja edistävät siten osaltaan myös kestävää yhteiskuntaa. Sen vuoksi on tärkeää, että taide- ja kulttuurielämysten tarjonta on monipuolista ja että kaikilla on mahdollisuus ilmaista itseään taiteen ja kulttuurin keinoin. Pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskuntien mittaviin haasteisiin vastaamiseksi tulee hyödyntää useita sektoreita ja politiikan aloja kattavaa kokonaisvaltaista ajattelua. Kulttuuripanostukset vaikuttavat suuresti muihin yhteiskunnan tavoitteisiin, kuten elinkeinoelämän kehitykseen ja työpaikkoihin, kotouttamiseen ja osallistamiseen, terveyteen, oppimiseen ja luovuuteen.

Luova Pohjola

Tavoite: Pohjola on elinvoimainen, dynaaminen ja luova kulttuurialue.

Taide ja kulttuuri ovat pohjoismaisen yhteistyön kulmakiviä. Pohjoismaisten laitosten ja ohjelmien kautta tuetaan kaikkea yhteisestä

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

kulttuuri-ilmaisusta yksittäisen taiteilijan työhön. Kulttuuriministerineuvoston tulee edistää ja tukea korkeatasoista kulttuuri- ja taidetuotantoa. Pohjoismainen sektorienvälinen yhteistyö luo edellytykset kehittää pohjoismaisia vientituotteita maailmanmarkkinoille. Samalla Pohjoismaat pyrkivät edistämään kulttuurialoja ja luovia toimialoja. Vahvempi ja pitkäjänteisempi yhteistyö auttaa osaltaan vahvistamaan pohjoismaisia kotimarkkinoita sekä lisäämään talouskasvua ja kansainvälistä painoarvoa. Pohjoismaista tavaramerkkiä tulee vahvistaa laatimalla luoville toimialoille kulttuuria koskevat tavoitteet.

Kulttuurienvälinen Pohjola

Tavoite: Kaikki pohjoismaalaiset tuntevat olevansa kotonaan Pohjoismaissa ja olevansa osa Pohjoismaiden kulttuurikirjoa.

Kulttuurisektori tarjoaa yhteisiä yhteistyön, vuoropuhelun ja mielipiteenvaihdon foorumeja ja kohtaamispaikkoja. Monimuotoisena kulttuuri-ilmaisuna ilmenevä aktiivinen ja dynaaminen kulttuurielämä on keskeinen osa osallistavaa yhteiskuntaa. Kulttuurienvälisyydessä on kyse "kulttuurien olemassaolosta ja tasapuolisesta vuorovaikutuksesta sekä mahdollisuudesta synnyttää vuoropuhelun ja keskinäisen kunnioituksen hengessä jaettuina kulttuuri-ilmaisuja" (Unescon yleissopimus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä). Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee edistää osaltaan avoimuutta ja osallistamista sekä heijastettava pohjoismaisen yhteisön moninaisuutta. Kulttuuriyhteistyön tulee edistää myös pohjoismaisten kielten ymmärtämistä. Se vahvistaa sekä vieraiden kulttuurien nivoutumista että kokemusta pohjoismaisesta kulttuurista. Yleisradioyhtiöt, kulttuurilaitokset ja muut taidetta ja kulttuuria luovat tahot ovat tärkeässä osassa pohjoismaisen monimuotoisuuden näkyväksi tekemisessä.

Nuori Pohjola

Tavoite: Pohjoismaiden lapset ja nuoret ovat luovia, osallistuvia ja kanta-aottavia toimijoita taiteen ja kulttuurin alalla.

Lapsilla ja nuorilla on tärkeä sija pohjoismaisessa kulttuuriyhteistyössä. Pohjoismailla on yhteinen näkemys lapsista ja nuorista ja ne tunnustavat lasten ja nuorten oikeudet ja mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä. On tärkeää priorisoida sekä lasten- että nuorten kulttuuria pohjoismaisissa tukijärjestelmissä. Kulttuuriministerineuvoston tulee tarkastella mahdollisuuksia osallistaa lapset ja nuoret heitä koskeviin päätöksentekoprosesseihin. Pohjoismaisessa yhteistyössä tulee suhtautua dynaamisesti lasten ja nuorten kulttuuri-ilmaisun muotoihin. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön kautta lisätään lasten ja nuorten kiinnostusta pohjoismaisiin kieliin. Kirjallisuudella on erityinen osa. Fyysisten ja sähköisten kohtaamispaikkojen tulee kannustaa suurempaan kiinnostukseen taidetta ja kulttuuria kohtaan lasten ja nuorten parissa.

Digitaalinen Pohjola

Tavoite: Pohjoismainen kulttuuri hyödyntää digitaalisen viestinnän kaikkia mahdollisuuksia.

Digitalisointi tuo Pohjoismaille suuria mahdollisuuksia yhä globaalimmissa nykymaailmassa. Se tuo mukanaan mahdollisuuksia yhteisille, kulttuuriin ja kieleen liittyville elämyksille ja voi sillä tavoin edistää pohjoismaista yhteenkuuluvuutta. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee hyödyntää uutta tekniikkaa työssään sananvapauden ja lehdistönvapauden vaalimiseksi ja turvata pohjoismaisen taiteen ja kulttuurin saatavuus ja

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

tunnettuus. Digitaalinen viestintä on tärkeä osa kulttuuritarjonnan saatavuuden demokratisoimista. Pohjoismaista tekijänoikeusmallia tulee kehittää demokraattiselta pohjalta ja pohjoismaisille yleisradioyhtiöille ja laadukkaalle elokuvatuotannolle on tarjottava parhaat mahdolliset edellytykset, jotta laaja tarjonta saadaan kaikkien saataville. Alan jatkuva tutkimus ja mediaosaamisen karttuminen vahvistavat Pohjoismaiden asukkaiden tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Strategia toimii pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön laitosten ja yhteistyöelinten ohjausasiakirjana ja edesauttaa siten sen jatkuvaa toteuttamista ja seurantaa. Näin voidaan tehdä esimerkiksi seuraavin keinoin:

- Laitosten omissa toimintatavoitteissa sekä tavoite- ja tulossopimuksissa ja vuosiraportoinnissa. Laitoksia kehoitetaan määrittelemään strategian yleistavoitteiden pohjalta oman toiminnan kannalta tärkeät tavoitteet.
- Budjettiteksteissä, joissa luetellaan tulevan vuoden priorisoinnit.
- Strategisissa panostuksissa, joista kulttuuriministerineuvosto päättää.
- *Vahvistamalla kansallisten kulttuuriviranomaisten ja pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön yhteispeliä.*
- Vahvistamalla vuoropuhelua kaikilla tasoilla.
- Vuosittaisen kulttuurifoorumin kautta, jossa pohjoismaiset laitokset ja yhteistyöelimet keskustelevat strategian toteutukseen liittyvistä esteistä ja mahdollisuuksista poliittisten suuntausten ja kulttuuri- ja taideohjelmassa priorisoitavien aiheiden osalta.
- Puheenjohtajakauden ohjelmien kautta.

Vuonna 2016 suoritetaan puoliväliarviointi, jossa selvitetään työn edistymistä strategian tavoitteiden toteuttamisen kannalta sekä strategian tavoitteiden ajankohtaisuutta ja muutostarpeita.

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3

Pohjoismaiden neuvosto

B 276/kultur

Käsittelijä:
Kulttuuri- ja
koulutusvaliokunta

Liitteet:
Liite: Ministerineuvoston
ehdotus

Dnro 12-00217-3